

MILIEUJAARPROGRAMMA MORTSEL 2010

MILIEUJAARVERSLAG MORTSEL 2009

INHOUDSTAFEL

Inleiding	6
1. Instrumentarium	6
1.1. Basis	6
1.1.1. Gemeentelijke diensten	6
1.1.2. Handhaving	7
1.1.3. MMIS	7
1.1.4. Gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur	7
1.1.5. Gemeentelijk milieubeleid	7
1.2. Onderscheidingsniveau	7
1.2.1. Duurzaamheidsambtenaar	7
1.2.2. Milieubarometer	7
1.2.3. Gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur – open milieuraad	7
1.3. Projecten	8
1.3.1. MiNa-werkers	8
2. Afval	8
3. Milieuverantwoord productgebruik	8
3.1. Basis	8
3.1.1. MVP binnen gemeentelijke diensten	8
3.1.2. Passieve sensibilisatie	9
3.2. Onderscheidingsniveau	9
3.2.1. Acties m.b.t. MVP binnen gemeentelijke diensten	9
3.2.2. Acties m.b.t. MVP bij burgers	11
4. Water	12
4.1. Basis	12
4.1.1. Pesticidenreductie	12
4.1.1.1. Risico-evaluatie	12
4.1.1.2. Pesticidentoets	12
4.1.2. Passieve sensibilisatie	12
4.2. Onderscheidingsniveau	13
4.3. Projecten	13
4.3.1. Hemelwaterinstallaties en infiltratievoorzieningen	13
5. Hinder	14
5.1. Basis	14
5.1.1. Digitaal opvolgen van milieuklachten	14
5.1.2. Passieve sensibilisatie	14
5.2. Onderscheidingsniveau	14
5.2.1. Beleidskader geluidshinder	14
5.2.2. Beleidskader geurhinder	15
5.2.3. Opstellen lichthinderreglement	15
6. Energie	16
6.1. Basis	16
6.1.1. Elektronisch opvolgsysteem voor bouwaanvragen	16
6.1.2. Uitvoeren energieboekhouding	16
6.1.3. Passieve sensibilisatie	16
6.2. Onderscheidingsniveau	17
6.2.1. Uitbreiding energieboekhouding naar andere entiteiten	17
6.2.2. Actieve sensibilisatie	17
6.2.3. Aankoop minimum percentage groene stroom	21
6.2.4. Opnemen van energie-efficiëntie als criterium bij overheidsopdrachten	21
6.2.5. Lager energieverbruik	22

7. Mobiliteit	22
7.1. Basis	22
7.1.1. Passieve sensibilisatie	22
7.1.2. Deelname Gemeentelijke Begeleidingscommissie	23
7.2. Onderscheidingsniveau	23
7.2.1. Milieuvriendelijk rijgedrag gemeentepersoneel	23
7.2.2. Sneltoets	23
7.2.3. Actieve sensibilisatie	23
7.2.4. Milieuvriendelijke voertuigen	26
8. Natuur	26
8.1. Basis	26
8.1.1. Bermbeheer	26
8.1.2. Streekeigen soorten	27
8.1.3. Code goede natuurpraktijk	27
8.1.4. Passieve sensibilisatie	27
8.2. Onderscheidingsniveau	28
8.2.1. Subsidierglement KLE	28
8.2.2. Vorming	28
8.2.3. Aanplanten streekeigen soorten	28
8.2.4. Deelname Dag van het Park	29
8.2.5. Actieve sensibilisatie	29
8.3. Projecten	29
8.3.1. Hemelwaterinstallaties en infiltratievoorzieningen	29
9. Bodem	30
9.1. Basis	30
9.1.1. Inschakelen erkend bodemsaneringsdeskundige	30
9.1.2. Vergunningen TOP o.b.v. code van goede praktijk	30
9.2. Onderscheidingsniveau	30
9.2.1. Acties en maatregelen binnen het Vlaamse bodembeleid	30
10. Duurzame ontwikkeling	30
10.1. Basis	30
10.1.1. Passieve sensibilisatie	30
10.2. Onderscheidingsniveau	31
10.2.1. Participatieve en sensibiliserende initiatieven duurzame ontwikkeling	31
10.2.2. Duurzaam bouwen en wonen	31
10.2.3. Maatschappelijk verantwoord ondernemen	32
10.2.4. Projecten i.v.m. educatie voor duurzame ontwikkeling	33

BIJLAGEN

ALGEMENE BIJLAGEN

- ALG.1 Index MJP 2010
- ALG.2 Collegebeslissing MJP 2010
- ALG.3 Advies milieuraad MJP 2010

INSTRUMENTARIUM

- I.1 Handhaving – pro-actieve en reactieve controles
- I.2 Handhaving – brief AMI
- I.3 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)
- I.4 Milieuraad – ledenlijst 2009
- I.5 Visienota leefmilieu
- I.6 Visienota leefmilieu – gemeenteraadsbeslissing
- I.7 Milieubarometer 2010

AFVAL

- A.1 Gemeentelijke inventarisatie afvalstoffen 2009

MILIEUVERANTWOORD PRODUCTGEBRUIK

- MVP.1 Afvalkalender 2009
- MVP.2 Overzicht compost Igean 2009
- MVP.3 Collegebeslissing fruitsap fair trade Oxfam
- MVP.4 Collegebeslissing biowijn
- MVP.5 Collegebeslissing subsidies scholen 2009
- MVP.6 Verslag vergadering compostmeesters 2009
- MVP.7 Getuigschrift opleiding composteren – Aagje Geerardyn

WATER

- W.1 Afvalkalender 2009
- W.2 Informatiebrochure Verlaag je energie- en waterfactuur
- W.3 Aanvraag betaling subsidie water HWP INF Mortsel 2010

HINDER

- H.1 Afvalkalender 2009
- H.2 Politireglement – hinder
- H.3 Nota hinder modelreglementen
- H.4 Getuigschrift opleiding GAS – Erik Mertens
- H.5 Getuigschrift opleiding GAS – Aagje Geerardyn

ENERGIE

- E.1 Informatiebrochure Verlaag je energie- en waterfactuur
- E.2 Subsidiereglement rationeel energiegebruik – Aanpassing vanaf 2010
- E.3 Collegebeslissing Klimaatwijken 2008-2009
- E.4 Collegebeslissing infoavonden dakisolatie en zonnepanelen
- E.5 Collegebesluit Tentoonstelling Mijn energiezuinige woning
- E.6 Collegebesluit Dikketruiendag 2009
- E.7 Dikketruiendag Energiequiz
- E.8 Dikketruiendag Energietips
- E.9 Collegebeslissingen groene stroom plus gunningsbrief

MOBILITEIT

- M.1 Verslagen mobiliteitscel MA-DA 2009

- M.2 Collegebesluit workshop ecodrivng
- M.3 Workshop ecodrivng overeenkomst Ecolife
- M.4 Sneltoets mobiliteitsplan
- M.5 Cambio samenwerkingsovereenkomst
- M.6 Cambio collegebesluiten
- M.7 Collegebesluit ecodrivng simulatoren MOVE 2009
- M.8 Ecodrivng simulatoren MOVE 2009 - overeenkomst Ecolife
- M.9 Collegebesluit Met belgerinkel naar de winkel 2009
- M.10 Collegebesluit Verlucht je stad 2009
- M.11 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)
- M.12 Collegebesluit Strapdag 2009
- M.13 Collegebeslissing opmaken kaart HEM-project
- M.14 Collegebeslissing fietsontbijt 2009
- M.15 Reglementen fietsvergoeding en openbaar vervoer
- M.16 Collegebeslissingen voetpools 2009
- M.17 Collegebeslissing aankoop 2 elektrische fietsen 2009
- M.18 Bestek bestelwagen dienst metsers stadswerken
- M.19 Bestek bestelwagen dienst wegen stadswerken

NATUUR

- N.1 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)
- N.2 Subsidiereglement KLE
- N.3 Collegebeslissingen subsidies KLE 2009
- N.4 Vormingen ecologisch groen-, natuur- en bosbeheer
- N.5 Collegebeslissing Dag van het Park 2009
- N.6 Collegebeslissing plantenbeurs 2009
- N.7 Aanvraag betaling subsidie groendaken Mortsel 2010

BODEM

- B.1 Subsidiereglement verwijderen of opvullen buiten gebruik gestelde stookolietanks
- B.2 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)

DUURZAME ONTWIKKELING

- DO.1 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)
- DO.2 Collegebesluit Tentoonstelling Mijn energiezuinige woning
- DO.3 Collegebeslissing duurzaam aankoopbeleid
- DO.4 Collegebeslissing fruitsap fair trade Oxfam
- DO.5 Collegebeslissing biowijn
- DO.6 Gemeenteraad resolutie FairTradeGemeente
- DO.7 Collegebesluit vorming ecologische voetafdruk
- DO.8 Vorming ecologische voetafdruk – overeenkomst Ecolife
- DO.9 Collegebeslissing Fiesta Latina

INLEIDING

De gemeenteraad keurde op 22 april 2008 de 'Samenwerkingsovereenkomst milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling 2008-2013' met de Vlaamse overheid goed. De overeenkomst werd ondertekend voor het basisniveau en het onderscheidingsniveau. Dit milieujaarprogramma geeft aan op welke wijze er in 2009 uitvoering is gegeven aan deze samenwerkingsovereenkomst.

1. INSTRUMENTARIUM

1.1. Basis

1.1.1. Gemeentelijke diensten

Samenstelling milieudienst

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het personeel dat meewerkt aan het gemeentelijk milieu- en natuurbeleid.

Naam medewerker	Functie	Aanstellingsniveau	% VTE bezig met gemeentelijk milieu- en natuurbeleid
Erik Mertens	milieuambtenaar	A	100%
Aagje Geerardyn	duurzaamheidsambtenaar	B	100%
Eric Van Reusel	deskundige groen	B	100%
Veerle De Munck	consulent milieu en ruimtelijke ordening	B	50%
Maarten Bastiaensens	administratieve medewerker	C	25%

Opname functie milieuambtenaar in personeelsbehoeftenplan

De functie milieuambtenaar is in het personeelsbehoeftenplan opgenomen.

Meldpunt klachtenbehandeling

Er is een meldpunt milieuklachten dat via de gemeentelijke website (zie http://www.mortsel.be/product/1568/default.aspx?_vs=0_N&id=4639) en het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (december 2009 p. 21 – zie http://www.mortsel.be/file_uploads/10779.pdf?_vs=0_N) kenbaar is gemaakt aan de bevolking.

Volgende tekst is gepubliceerd:

"Heb je een klacht over vergunningsplichtige bedrijven, geur, geluid, stof,...? Dan kan je deze schriftelijk of telefonisch doorgeven aan het stadsbestuur van Mortsel, Liersesteenweg 1, 2640 Mortsel, tel. 03 444 18 43 of milieu@mortsel.be

Vermeld bij de klacht je naam en adres, aard, oorzaak en het tijdstip van de hinder (dag en uur).

Voor dringende klachten buiten de normale werkuren contacteer je best de lokale politie MINOS, tel 03 451 98 98 (24/24u bereikbaar)".

Er zijn afspraken met de lokale politie MINOS en de informatiedienst van het stadsbestuur Mortsel om klachten door te geven aan de milieudienst.

Taken intercommunale medewerkers

Het stadsbestuur Mortsel is aangesloten bij de intercommunale IGEAN milieu en veiligheid.

IGEAN is op milieuvlak enkel belast met de ophaling en verwerking van een deel van het huishoudelijk afval (GFT+, PMD, papier en karton, glas, ...) en adviesverlening rond milieuwetgeving (geen toezicht of behandeling van milieuvergunningaanvragen).

1.1.2. Handhaving

Erik Mertens, milieuambtenaar bij het stadsbestuur Mortsel, is door de gemeenteraad op 9 september 1997 aangesteld als toezichthoudend ambtenaar conform art.58 van VLAREM I, en bijgevolg ook lokaal toezichthouder milieuwetgeving in kader van het milieuhandavingsdecreet. Er is geen samenwerkingsovereenkomst met aangrenzende gemeentes, een intergemeentelijke vereniging of de lokale politie MINOS afgesloten.

Het overzicht van de uitgevoerde inspectie van zowel de reactieve als de pro-actieve controles is opgenomen als bijlage (zie bijlage I.1 Handhaving - pro-actieve en reactieve controles). De informatie over het gevolg dat werd gegeven is bezorgd aan de AMI (Departement LNE – Afdeling Milieu-inspectie Antwerpen) (zie bijlage I.2 Handhaving – brief AMI).

1.1.3. MMIS (Milieu Management Informatiesysteem)

Het personeel dat meewerkt aan het gemeentelijk milieu- en natuurbeleid beschikt over een internetverbinding. Er wordt gebruik gemaakt van MKROS (milieuklachten-, registratie- en opvolgingssysteem).

1.1.4. Gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur

Mortsel beschikt over een milieuraad die de stad adviseert over het te voeren milieu- en natuurbeleid. Het jaarverslag 2009 is opgenomen als bijlage (zie bijlage I.3 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)). Voor meer info over de werking verwijzen we naar het jaarverslag van de milieuraad, naar paragraaf 1.2.3. van dit MJP en naar de website www.milieuraadmortsel.be. Ook de ledenlijst 2009 van de milieuraad werd opgenomen als bijlage (zie bijlage I.4 Milieuraad – ledenlijst 2009).

1.1.5. Gemeentelijk milieubeleid

De visienota 'Leefmilieu' (zie bijlage I.5 Visienota leefmilieu) werd ter goedkeuring voorgelegd aan de gemeenteraad van 31 maart 2009.

De gemeenteraadsbeslissing werd opgenomen als bijlage (zie bijlage I.6 Visienota leefmilieu – gemeenteraadsbeslissing).

1.2. Onderscheidingsniveau

1.2.1. Duurzaamheidsambtenaar

Aagje Geerardyn werd aangesteld als duurzaamheidsambtenaar op 2 juni 2008. Zij is in dienst sinds 12 juni 2008. Het aanstellingsbesluit werd opgenomen als bijlage bij het MJP 2009.

1.2.2. Milieubarometer

Actie I.1: Opstellen van een milieubarometer

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	De duurzaamheidsambtenaar is gestart met de opmaak van de milieubarometer in 2003. De milieubarometer wordt jaarlijks verder aangevuld. De meest recente versie van de milieubarometer is als bijlage bij dit MJP gevoegd. De milieubarometer wordt besproken op de milieuraad van 1 april 2010 en op het college van burgemeester en schepenen op 29 maart 2010. De milieubarometer is te raadplegen via de gemeentelijke website www.mortsel.be (zie http://www.mortsel.be/product/1568/default.aspx?_vs=0_N&id=4941).
Bijlagen	Bijlage I.7 Milieubarometer 2010

1.2.3. Gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur – open milieuraad

Mortsel beschikt over een zogenaamde 'open' milieuraad waarbij alle inwoners van Mortsel welkom zijn op alle vergaderingen van de milieuraad. Er kan bijgevolg niet per definitie voldaan worden aan de voorwaarde van art.

4.5 (samenstelling milieuraad) van de samenwerkingsovereenkomst. Hiervoor werd in het kader van het milieujaarprogramma 2002 een afwijking aangevraagd en goedgekeurd. De twee Mortselse milieu- en natuurverenigingen zijn wel in de milieuraad vertegenwoordigd. Dit is voor deze verenigingen trouwens een voorwaarde om een werkingssubsidie te ontvangen. In september 2003 werden de afsprakennota tussen stadsbestuur en milieuadviesraad en de aangepaste statuten van de milieuadviesraad door de gemeenteraad goedgekeurd. De nieuwe statuten en de afsprakennota werden bij het milieujaarprogramma 2004 gevoegd. Het huishoudelijk reglement van de milieuadviesraad is in het kader van het milieujaarprogramma 2002 reeds overgemaakt. Het jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009 is opgenomen als bijlage (zie bijlage bijlage I.3 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)). Voor meer info over de werking verwijzen we ook naar www.milieuraadmortsel.be. Alle inwoners van Mortsel zijn steeds welkom. Maandelijks wordt een uitnodiging voor de milieuraad opgenomen in het gemeentelijke infoblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141) en wordt de milieuraad aangekondigd via de activiteitenkalender op de website (zie http://www.mortsel.be/activiteiten/1564/default.aspx?_vs=0_N).

1.3. Projecten

1.3.1. MiNa-werkers

Stad Mortsel zet geen MINA-werkers in.

2. AFVAL

Er werd gerapporteerd aan de OVAM via de jaarlijkse gemeentelijke inventarisatie afvalstoffen' (zie bijlage A.1 Gemeentelijke inventarisatie afvalstoffen 2009).

3. MILIEUVERANTWOORD PRODUCTGEBRUIK

3.1. Basis

3.1.1. MVP binnen gemeentelijke diensten

Actie MVP.1: Duurzaam geëxploiteerd hout

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Het stadsbestuur heeft in 2009 FSC-hout gebruikt voor - oeerversteviging Fort 4 (2de fase) - hout voor visplaatsen Fort 4 - tuinhuis Buitenschoolse Kinderopvang (BKO) Billie (Osylei) - zitbanken Academie voor Beeldende Kunst (ABK) - nestkasten gierzwaluw stadhuis De administratieve diensten en de scholen maken gebruik van 100% TCF kringlooppapier (Motif Recycled Plus - www.motifpaper.com en/of Bio Top 3 met FSC-label - www.mondigroup.com). Ook de enveloppes (Bio Top 3) dragen het FSC-label.

Actie MVP.2: Opname gekeurd breekpuin in bestekken

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In werkzaamheden uitgevoerd door of in opdracht van de stad wordt COPRO gekeurd steenpuin gebruikt. Voor werken uitgevoerd in opdracht van de stad worden in de bestekken hiertoe de nodige voorwaarden opgenomen. Het gebruik van gekeurd breekpuin werd in 2009 opgenomen in volgende bestekken:

	- heraanleg Boechoutselei - verkeersingrepen Molenlei
--	--

3.1.2. Passieve sensibilisatie

Actie MVP.3: Passieve sensibilisatie milieuverantwoord productgebruik

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Er verschenen in 2009 verschillende artikels over milieuverantwoord productgebruik in het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141): - compost: - juni: compostmaand - biologische producten: - juni: Bioweek - schoonmaakmiddelen: - maart: ecologisch schoonmaken In de afvalkalender 2009 (zie bijlage) verschenen artikels over: - compost: - thuiscomposter (p. 10) - kantoormaterialen: - terug naar school (p. 24) Op de milieudienst kan men steeds terecht voor meer info over milieuvriendelijk productgebruik. Men kan er ook gratis folders en brochures krijgen (bvb. composteren, FSC, enz). Duurzaam geëxploiteerd hout: In het natuurgebied Klein Zwitserland is een wandelleerpad aangelegd, het Hazelwormleerpad. De wegwijzerpalen zijn gemaakt uit FSC-hout. Dit wordt aan de bevolking aangekondigd via een affiche op het infopaneel bij het start- en eindpunt van het leerpad.
Bijlagen	Bijlage MVP.1 Afvalkalender 2009

3.2. Onderscheidingsniveau

3.2.1. Acties m.b.t. MVP binnen gemeentelijke diensten

Actie MVP.4: Compost met Vlaco-label

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Bij de wegenbouw (aanleg plantstroken en plantsoenen) werden de voorwaarden van het standaardbestek 250 (o.a. voor wat betreft nuttige toepassing van afvalstoffen en gebruik van secundaire grondstoffen) nog steeds als basis genomen. Stad Mortsel gebruikt Vlaco-compost bij de heraanleg van voet- en fietspad (berm). Bij onderhoud en nieuwe aanleg van plantsoenen wordt compost, houtschors en verhakseld hout gebruikt. In 2009 werd 40 ton Vlaco-compost, aangekocht via Igean, gebruikt op volgende plaatsen: - Borsbeekse binnenweg - Pastoor Michielsstraat - Kerkhof Mortsel Dorp voor de heraanleg van het erepark 5-April
Bijlagen	Bijlage MVP.2 Overzicht compost Igean 2009

Actie MVP.5: Gebruik gekeurd breekpuin

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In werkzaamheden uitgevoerd door of in opdracht van de stad wordt COPRO gekeurd steenpuin gebruikt. Voor werken uitgevoerd in opdracht van de stad worden in de bestekken hiertoe de nodige voorwaarden opgenomen. In 2009 werd gekeurd breekpuin gebruikt bij: - parking sporthal - riolering gebouw technische dienst Fort 4

Actie MVP.6 Materialen uit gerecycleerde kunststoffen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 werden volgende producten uit gerecycleerde kunststoffen aangekocht: - bloembakken voor Fort 4 - afzetpaaltjes voor parking sporthal - de dienst stadswerken koopt jaarlijks 20 kunststof diamant koppalen aan die worden gebruikt om een voetpad af te schermen of plantsoenen te beschermen

Actie MVP.7: Kantoormaterialen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	De administratieve diensten en de scholen maken gebruik van 100% TCF kringlooppapier (Motif Recycled Plus - www.motifpaper.com en/of Bio Top 3 met FSC-label - www.mondigroup.com). Ook de enveloppes (Bio Top 3) dragen het FSC-label. Deze producten werden ingevoerd in de producttest van OVAM. De kopieermachines kunnen recto-verso kopiëren. Het is ook mogelijk om met deze toestellen pdf's te versturen naar de PC. De nodige instructies werden aan het personeel gegeven. Voor de interne post wordt er gebruik gemaakt van doorgeefenveloppes. Het stedelijk infoblad Mortsel Info wordt gedrukt op recyclagepapier (sinds mei 2003). Wanneer er te veel brochures, ... door een afzender worden verstuurd, worden deze telefonisch gecontacteerd om dit in de toekomst te vermijden. Er worden zo veel mogelijk interne formulieren op het intern netwerk geplaatst. In 2007 is er een extranet gekomen: personeelsleden kunnen op eender welke PC met hun eigen code een website met intern nieuws en activiteiten van stad Mortsel raadplegen. Toners en inktpatronen worden apart ingezameld voor hergebruik.

Actie MVP.8: Cateringproducten

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel koopt hoofdzakelijk drank aan in statiegeldverpakkingen, met uitzondering van wijn. Naast het aanbod van klontjes suiker in aparte verpakking en koffiemelk in plastieken verpakking van 5 ml, worden deze ook aangeboden in respectievelijk een suikerstrooier en glazen flesjes. Tijdens vergaderingen op het werk met externen worden melk en frisdrank geserveerd in statiegeldflesjes. Bij activiteiten van stad Mortsel wordt gebruik gemaakt van herbruikbare bekers.

	De koffie die door stad Mortsel wordt aangekocht draagt reeds enkele jaren het fair trade Max Havelaar-label. In 2009 werd beslist om ook fruitsap met het fair trade Max Havelaar-label aan te kopen voor de stadsdiensten en de scholen vanaf juni 2009 (gunning tot mei 2011) (zie bijlage MVP.3 Collegebeslissing fruitsap fair trade Oxfam). In 2009 werd beslist om vanaf september 2009 (gunning tot december 2011) bio-wijn aan te kopen (zie actie MVP.9).
Bijlagen	Bijlage MVP.3 Collegebeslissing fruitsap fair trade Oxfam

Actie MVP.9: Biologische producten

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 werd beslist om vanaf september 2009 (gunning tot december 2011) bio-wijn aan te kopen (zie bijlage MVP.4 Collegebeslissing biowijn).
Bijlagen	Bijlage MVP.4 Collegebeslissing biowijn

Actie MVP.10: Schoonmaakmiddelen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel koopt volgende ecologische schoonmaakmiddelen aan: - vaatwastabletten van Ecover - glas- en interieurreiniger van Ecover - WC-reiniger van Ecover Deze producten werden ingevoerd in de producttest van OVAM. Daarnaast gebruikt het schoonmaakpersoneel microvezeldoeken en doseerdoppen. Bleekwater en ammoniak worden niet meer gebruikt. Er wordt gebruik gemaakt van een onkruidbrander en onkruidborstels voor het bestrijden van onkruid. In 2009 werden nieuwe onkruidborstels aangekocht voor Fort IV.

3.2.2. Acties m.b.t. MVP bij burgers

Actie MVP.11: Subsidiereglement scholen – herbruikbare drankverpakkingen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Het stadsbestuur geeft subsidies aan scholen die het gebruik van brooddozen aanmoedigen, zelf composteren, enkel drank in herbruikbare verpakkingen gebruiken en/of werken rond interne milieuzorg. In 2009 werden er subsidies toegekend aan 12 scholen voor een totaal subsidiebedrag van 5529,75 euro. Specifiek wat betreft de herbruikbare drankverpakkingen werden er subsidies toegekend aan 9 scholen voor een bedrag van 3046,50 euro.
Bijlagen	Bijlage MVP.5 Collegebeslissing subsidies scholen 2009

Actie MVP.12: Compost

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel heeft een actieve compostmeesterwerking. De compostmeesters hebben doorheen het jaar regelmatig contact met de milieudienst. Jaarlijks komen ze ook bijeen op de milieudienst voor een vergadering geleid door de duurzaamheidsambtenaar (in 2009 op woensdag 8 april) (zie bijlage MVP.6 Verslag vergadering compostmeesters 2009). Verschillende Mortselse compostmeesters en de duurzaamheidsambtenaar namen daarnaast ook deel aan de vergadering van compostmeesters uit Mortsel en buurgemeenten die werd georganiseerd op initiatief van de compostmeesters van Kontich (maandag 16 november te Kontich).

	De compostmeesters kunnen steeds door iedereen gecontacteerd worden voor vragen of om een afspraak vast te leggen. Hun telefoonnummers en e-mailadressen zijn terug te vinden op de gemeentelijke website (zie www.mortsel.be – milieu en natuur – afval – composteren en tuinieren – contacteer onze compostmeesters of http://mortsel.lcp.be/product/1568/default.aspx?_vs=0_N&id=2011). Mortsel nam deel aan 'Juni compostmaand'. Dit werd o.a. aangekondigd op de website en in het Mortsel's infoblad van juni 2009 op p. 22 (zie www.mortsel.be – diensten – stad – informatiedienst – Mortsel Info of http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141): Tijdens 'Juni compostmaand' bezetten de compostmeesters een standplaats op - de demonstratieplaats composteren op het recyclagepark op zaterdag 6 juni - de wekelijkse markt op woensdag 17 juni Verder bezetten de compostmeesters in 2009 een standplaats op - de plantenbeurs op zaterdag 25 april - de Mortselse Verenigingenbeurs op zondag 13 september Op de jaarlijkse plantenbeurs en op de bedeling van de planten tijdens de jaarlijkse haagactie (zie actie N.1) werd gratis compost bedeed. In de februari-editie van de afvalkrant van Igean werd de composteercursus van Igean bekend gemaakt (zie http://milieuveiligheid.igean.be/afvalkrant/3468/default.aspx?id=66). De duurzaamheidsambtenaar volgde in 2009 de Vlaco-cursus 'Composteren in de kringlooptuin' (zie Bijlage MVP.7 Getuigschrift opleiding composteren – Aagje Geerardyn). Er is een overdekte demonstratieplaats composteren op het recyclagepark van Mortsel, Sint-Benedictusstraat 63. Tijdens juni compostmaand bezetten de compostmeesters een standplaats o.a. op deze demonstratieplaats op zaterdag 6 juni.
Bijlagen	Bijlage MVP.6 Verslag vergadering compostmeesters 2009 Bijlage MVP.7 Getuigschrift opleiding composteren – Aagje Geerardyn

4. WATER

4.1. Basis

4.1.1. Pesticidenreductie

4.1.1.1. Risico-evaluatie

De gegevens werden gerapporteerd via de webtoepassing (www.zonderisgezonder.be).

4.1.1.2. Pesticidentoets

De gegevens werden gerapporteerd via de webtoepassing (www.zonderisgezonder.be).

4.1.2. Passieve sensibilisatie

Actie W.1: Passieve sensibilisatie m.b.t. rationeel watergebruik en/of bestrijdingsmiddelen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 verschenen volgende artikels over rationeel watergebruik en/of bestrijdingsmiddelen in het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie

	http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141): - juni: zonder is gezonder – durf tuinieren zonder - juli/augustus: regenwatertonnen - september: gebruik van regenwater + premies In de afvalkalender 2009 (zie bijlage) verscheen een artikel over 'zonder is gezonder' (p. 18). Er werden infoborden 'Zonder is gezonder' van het PIH geplaatst op de informatiepunten aan het recyclagepark en Fort 4. Op de technische dienst, bij het woonloket en bij de informatiedienst krijgen geïnteresseerden en kandidaat-bouwers de stedelijke informatiebrochure 'Verlaag je energie- en waterfactuur'. De brochure werd toegevoegd als bijlage. Het stadsbestuur verkoopt gesubsidieerde regenwatertonnen. Het gemeenteraadsbesluit hierover werd ingediend bij het MJP 2004. Er worden 2 types verkocht: design regenwaterton Orso 400 liter en een 'gewone' regenwaterton 300 liter aan respectievelijk 120 en 50 EUR per stuk. Deze tonnen worden tentoongesteld op de technische dienst. In 2009 werden 33 design regenwatertonnen en 12 gewone regenwatertonnen verkocht. Ook de gemeentelijke website bevat info over rationeel watergebruik en bestrijdingsmiddelen (zie http://www.mortsel.be/water/3199/default.aspx?_vs=0_N&id=4808). Op de milieudienst kan men steeds terecht voor meer info over rationeel watergebruik en/of bestrijdingsmiddelen. Men kan er ook gratis folders en brochures krijgen (bvb. hergebruik regenwater, zonder is gezonder, groendak, enz).
Bijlagen	Bijlage W.1 Afvalkalender 2009 Bijlage W.2 Informatiebrochure Verlaag je energie- en waterfactuur

4.2. Onderscheidingsniveau

Actie W.2: Duurzaam omgaan met water binnen gemeentelijke diensten

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel gebruikt spaardouchekoppen. Bij vernieuwing van toiletten wordt gekozen voor waterzuinige toiletten en kranen met drukknop.

4.3. Projecten

4.3.1. Hemelwaterinstallaties en infiltratievoorzieningen

Actie W.3: Subsidies hemelwaterinstallaties en infiltratievoorzieningen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	De stad Mortsel beschikt over een subsidiereglement op de aanleg van hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen en groendaken. Dit reglement werd aangepast en door de gemeenteraad goedgekeurd op 18 november 2008. Het reglement werd als bijlage toegevoegd bij het MJP 2009. De aanvraag voor (gedeeltelijke terug)betaling subsidies hemelwaterinstallaties en infiltratievoorzieningen werd als bijlage toegevoegd.
Bijlagen	Bijlage W.3 Aanvraag betaling subsidie water HWP INF Mortsel 2010

5. HINDER

5.1. Basis

5.1.1. Digitaal opvolgen van milieuklachten

Actie H.1: Digitaal opvolgen van klachten

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Mortsel neemt sinds het najaar 2006 deel aan het milieuklachtenregistratie- en opvolgingssysteem MKROS. In 2009 heeft de milieudienst Mortsel 4 milieuklachten ingevoerd in MKROS. Uiteraard heeft de milieudienst meer dan 4 klachten ontvangen in 2009 doch deze hebben vooral betrekking op de afvalophaling, zwerfvuil en sluikstort, hondenpoep, ongedierte allerhande, groen en groenonderhoud, riolering ... Deze klachten horen niet thuis in MKROS.

5.1.2. Passieve sensibilisatie

Actie H.2: Passieve sensibilisatie hinder

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	EXTERN In 2009 verschenen volgende artikels over hinder in het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141): - januari: zwerfvuil, geur- en lawaaihinder ikv de Gemeentelijke Administratieve Sancties - april: zwerfvuil (Mortsel fleurt op) - mei: zwerfvuil - Mortsel wordt proper (affiche) + Mortsel fleurt op - november: sluikverbranden In de afvalkalender 2009 (zie bijlage) verscheen info over verbod afval verbranden, sluikstorten en zwerfvuil (p. 12). Ook de gemeentelijke website bevat info over hinder (zie http://www.mortsel.be/hinder/4150/default.aspx?_vs=0_N&id=3953&pg=4382). Nieuws over of activiteiten ivm hinder (vb. acties zwerfvuil, GAS,...) worden steeds op de nieuwsrubriek en/of de activiteitenkalender van de website geplaatst. INTERN Sensibilisatie van het stadspersoneel gebeurt onder andere via het personeelsblad Dubbelpunt. Dubbelpunt wordt verspreid onder het stadspersoneel, het personeel van OCMW Mortsel, het personeel van vzw Sport, het personeel van politiezone MINOS, het onderwijzend personeel van de stadsscholen en alle gepensioneerde personeelsleden. In 2009 verscheen in het januari-nummer een artikel over zwerfvuil, geur- en lawaaihinder ikv de Gemeentelijke Administratieve Sancties.
Bijlagen	Bijlage H.1 Afvalkalender 2009

5.2. Onderscheidingsniveau

5.2.1. Beleidskader geluidshinder

Actie H.3: Geluidshinderreglement

RAPPORTERING	
Uitgevoerde	In het gemeentelijk politiereglement politiezone MINOS is een hoofdstuk geluidshinder

handelingen	opgenomen op pagina's 38-40 (zie bijlage). Het volledige politiereglement is opgenomen op de website (zie http://www.mortsel.be/file_uploads/8961.pdf?_vs=0_N). Op de website wordt ook specifiek verwezen naar het geluidshinderreglement (zie http://www.mortsel.be/product/1568/default.aspx?_vs=0_N&id=4929). Dit reglement werd vergeleken met het modelreglement. Bijlage H.3 bevat een nota met meer uitleg hieromtrent. In dit kader volgden milieuambtenaar Erik Mertens en duurzaamheidsambtenaar Aagje Geerardyn de opleiding Gemeentelijke Administratieve Sancties aan de Provinciale Politieschool Antwerpen.
Bijlagen	Bijlage H.2 Politiereglement – hinder Bijlage H.3 Nota hinder modelreglementen Bijlage H.4 Getuigschrift opleiding GAS – Erik Mertens Bijlage H.5 Getuigschrift opleiding GAS – Aagje Geerardyn

Actie H.4: Geluidshinder terugdringen in eigen beheer

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Het bestuur beschikt over een eigen geluidsmeter merk Rion type NL-14. De milieuambtenaar is opgeleid, aangesteld en beëdigd als VLAREM ambtenaar. Indien nodig wordt er samengewerkt met de erkende geluidsdeskundige Michel Schellens van het Provinciaal Instituut voor Hygiëne (PIH) voor het uitvoeren van geluidsmetingen.

5.2.2. Beleidskader geurhinder

Actie H.5: Geurhinderreglement

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In het gemeentelijk politiereglement politiezone MINOS is een hoofdstuk geurhinder opgenomen op pagina 37 (zie bijlage). Het volledige politiereglement is opgenomen op de website (zie http://www.mortsel.be/file_uploads/8961.pdf?_vs=0_N). Op de website wordt ook specifiek verwezen naar het geurhinderreglement (zie http://www.mortsel.be/product/1568/default.aspx?_vs=0_N&id=4930). Dit reglement werd vergeleken met het modelreglement. Bijlage H.3 bevat een nota met meer uitleg hieromtrent. In dit kader volgden milieuambtenaar Erik Mertens en duurzaamheidsambtenaar Aagje Geerardyn de opleiding Gemeentelijke Administratieve Sancties aan de Provinciale Politieschool Antwerpen.
Bijlagen	Bijlage H.2 Politiereglement – hinder Bijlage H.3 Nota hinder modelreglementen Bijlage H.4 Getuigschrift opleiding GAS – Erik Mertens Bijlage H.5 Getuigschrift opleiding GAS – Aagje Geerardyn

5.2.3. Opstellen lichthinderreglement

Actie H.6: Lichthinderreglement

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In het gemeentelijk politiereglement politiezone MINOS is een hoofdstuk lichthinder opgenomen op pagina's 37-38 (zie bijlage). Het volledige politiereglement is opgenomen op de website (zie http://www.mortsel.be/file_uploads/8961.pdf?_vs=0_N). Op de website wordt ook specifiek verwezen naar het lichthinderreglement (zie

	http://www.mortsel.be/product/1568/default.aspx?_vs=0_N&id=4931). Dit reglement werd vergeleken met het modelreglement. Bijlage H.3 bevat een nota met meer uitleg hieromtrent. In dit kader volgden milieuambtenaar Erik Mertens en duurzaamheidsambtenaar Aagje Geerardyn de opleiding Gemeentelijke Administratieve Sancties aan de Provinciale Politieschool Antwerpen.
Bijlagen	Bijlage H.2 Politireglement – hinder Bijlage H.3 Nota hinder modelreglementen Bijlage H.4 Getuigschrift opleiding GAS – Erik Mertens Bijlage H.5 Getuigschrift opleiding GAS – Aagje Geerardyn

6. ENERGIE

6.1. Basis

6.1.1. Elektronisch opvolgsysteem voor bouwaanvragen

Actie E.1: Energieprestatieregelgeving

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	De gegevens van de stedenbouwkundige vergunningen van bouwprojecten worden maandelijks doorgestuurd aan het Vlaams Energieagentschap voor de Energieprestatiedatabank.

6.1.2. Uitvoeren energieboekhouding

Actie E.2: Energieboekhouding

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Er wordt een energieboekhouding bijgehouden voor alle gebouwen met een oppervlakte groter dan 1000 m²: - Stedelijke werf (2700 m²) - Academie voor Beeldende Kunst (ABK) (2730 m²) - Gesubsidieerd Technisch Instituut (GTI) (6835 m²) - Sint-Lutgardisschool (4325 m²) - Stadhuis (4794 m²) - Mark Liebrecht Schouwburg (MLS) (1744 m²) - Academie voor Muziek, Woord en Dans (AMWD) (2488 m²) - Bibliotheek (1312 m²) - Zwembad (2186 m²) - Sporthal (2825 m²) Voor al deze gebouwen werd een EPC opgesteld.

6.1.3. Passieve sensibilisatie

Actie E.3: Passieve sensibilisatie energie

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	EXTERN Er verschenen in 2009 verschillende artikels over rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie in het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141):

	- januari: energie besparen (Doe-het-zelf energietest) - februari: Dikke Truiendag - maart: dakisolatie (Isoleer je rijk) - juni: duurzaam bouwen - passiefbouw + tentoonstelling Mijn energiezuinige woning - oktober: isolatie - november: isolatie infoavond + thermofoto – dakisolatie - december: spaarlampen - juni: duurzaam bouwen - december: duurzaam bouwen Ook de gemeentelijke website bevat info hierover (zie http://www.mortsel.be/energie/3200/default.aspx?_vs=0_N&id=4807). Nieuws over of activiteiten ivm energie worden steeds op de nieuwsrubriek en/of de activiteitenkalender van de website geplaatst, activiteiten worden doorgegeven voor opname in de agenda op de website van het VEA. Op de technische dienst kunnen alle inwoners gratis elektriciteitsmeters uitleenen. Op de milieudienst kan men steeds terecht voor meer info over rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie. Men kan er ook gratis folders en brochures krijgen (bvb. duurzaam bouwen en verbouwen, zonnepanelen, warmtepomp, condensatieketel, enz). Het stadsbestuur geeft een brochure uit met tips rond rationeel energiegebruik (REG) en een overzicht van alle subsidiemogelijkheden (zie bijlage). Deze brochure wordt verdeeld via de technische dienst, het woonloket en de informatiedienst. INTERN Sensibilisatie van het stadspersoneel gebeurt onder andere via het personeelsblad Dubbelpunt. Dubbelpunt wordt verspreid onder het stadspersoneel, het personeel van OCMW Mortsel, het personeel van vzw Sport, het personeel van politiezone MINOS, het onderwijzend personeel van de stadsscholen en alle gepensioneerde personeelsleden. In 2009 verschenen volgende artikels over energie: - februari: Dikke truiendag - april: zonnepanelen - november: dakisolatie - thermofoto
Bijlagen	Bijlage E.1 Informatiebrochure Verlaag je energie- en waterfactuur

6.2. Onderscheidingsniveau

6.2.1. Uitbreiding energieboekhouding naar andere entiteiten

Actie E.4: Uitbreiding energieboekhouding

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Er wordt bijkomend een energieboekhouding bijgehouden voor volgende gebouwen met een oppervlakte kleiner dan 1000 m²: - Hoeve Dieseghem - JOC - Gesubsidieerd Technisch Instituut (GTI) – Ijzerenweglei - Ontspanningslokaal Mayerlei - zaal 't Parkske - Turnhal De Sterre

6.2.2. Actieve sensibilisatie

Actie E.5: Subsidies REG - dakisolatie

RAPPORTERING

Uitgevoerde handelingen	Mortsel heeft een subsidiereglement voor de plaatsing van dakisolatie. Een kopie van dit reglement werd al bezorgd bij het MJP 2008. Op 24 november 2009 keurde de gemeenteraad het nieuwe subsidiereglement rationeel energiegebruik goed. Dit reglement is van toepassing voor werken uitgevoerd vanaf 1 januari 2010. Het nieuwe reglement werd als bijlage bij dit MJP opgenomen. In 2009 werden 107 subsidiedossiers voor dakisolatie goedgekeurd voor een totaal subsidiebedrag van 21000 euro. Het stadsbestuur geeft een brochure uit met tips rond rationeel energiegebruik (REG) en een overzicht van alle subsidiemogelijkheden (zie bijlage). Deze brochure wordt verdeeld via de technische dienst, het woonloket en de informatiedienst. Ook op de website kan men info hierover terugvinden (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3953&pg=4379). De info over deze subsidie is ook te vinden via de website van het VEA (www.energiesparen.be) en www.premiezoeker.be.
Bijlagen	Bijlage E.2 Subsidiereglement rationeel energiegebruik – Aanpassing vanaf 2010 Bijlage E.1 Informatiebrochure Verlaag je energie- en waterfactuur

Actie E.6: Subsidies REG - hoogrendementsbeglazing

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Mortsel heeft een subsidiereglement voor de vervanging van bestaande beglazing door hoogrendementsbeglazing. Een kopie van dit reglement werd al bezorgd bij het MJP 2008. Op 24 november 2009 keurde de gemeenteraad het nieuwe subsidiereglement rationeel energiegebruik goed. Dit reglement is van toepassing voor werken uitgevoerd vanaf 1 januari 2010. Het nieuwe reglement werd als bijlage bij dit MJP opgenomen. In 2009 werden 188 subsidiedossiers voor hoogrendementsbeglazing goedgekeurd voor een totaal subsidiebedrag van 22116,19 euro. Het stadsbestuur geeft een brochure uit met tips rond rationeel energiegebruik (REG) en een overzicht van alle subsidiemogelijkheden (zie bijlage). Deze brochure wordt verdeeld via de technische dienst, het woonloket en de informatiedienst. Ook op de website kan men info hierover terugvinden (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3953&pg=4379). De info over deze subsidie is ook te vinden via de website van het VEA (www.energiesparen.be) en www.premiezoeker.be.
Bijlagen	Bijlage E.2 Subsidiereglement rationeel energiegebruik – Aanpassing vanaf 2010 Bijlage E.1 Informatiebrochure Verlaag je energie- en waterfactuur

Actie E.7: Klimaatwijken

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Het stadsbestuur besloot opnieuw deel te nemen aan het project Klimaatwijken. Ondanks een intensieve werving met onder andere gerichte brieven aan meer dan 150 verenigingen, een oproep bij deelnemers aan de vorige editie, oproepen via de gemeentelijke website en de september-editie van Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141),... vonden we slechts 5 gezinnen die wilden deelnemen. Omwille van dit lage aantal werd besloten om samen te werken met buurgemeente Edegem. Er werd op deze manier een wijk samengesteld met 5 gezinnen uit Mortsel en 3 uit Edegem ('Wijk zonder grenzen'). Duurzaamheidsambtenaar Aagje Geerardyn is energiemeester van deze wijk.
Bijlagen	Bijlage E.3 Collegebeslissing Klimaatwijken 2008-2009

Actie E.8: Infoavonden dakisolatie

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Op 18 maart en 1 april 2009 organiseerde de milieudienst i.s.m. KWB gratis infoavonden over dakisolatie. Deze avonden werden o.a. aangekondigd in de maart-editie van Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141), op de gemeentelijke website (activiteitenkalender en nieuwsrubriek), in lokale krant 't Periodiekske, via flyers, affiches en e-mailings. Deze actie werd ook opgenomen in de agenda van het VEA (www.energiesparen.be).
Bijlagen	Bijlage E.4 Collegebeslissing infoavonden dakisolatie en zonnepanelen

Actie E.9: Thermografische luchtfoto's

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In samenwerking met de firma Eurosense, de milieuadviesraad, Tandem en de stad Antwerpen werd in 2004 het project 'Straalt je dak' uitgevoerd. Hierbij werden thermografische foto's van heel Mortsel gemaakt. Op deze foto's kan de isolatiegraad van het dak van de woningen en eventuele warmteverliezen worden gedetecteerd. Dit project werd in het MJP 2005 uitgebreid voorgesteld. In 2009 werden er nieuwe foto's genomen. Deze foto's kunnen door geïnteresseerde burgers worden geraadpleegd via de website http://zoominopuwadk.antwerpen.be. Ze kunnen hiervoor ook steeds terecht op de technische dienst waar men een foto van de individuele woning kan opvragen. Hierover werd in 2009 gecommuniceerd via o.a. de stedelijke website www.mortsel.be en het november-nummer van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).

Actie E.10: Tentoonstelling mijn energiezuinige woning

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel ontleende bij Kamp C, Provinciaal Centrum voor Duurzaam Bouwen en Wonen, de reizende tentoonstelling 'Mijn energiezuinige woning'. Deze tentoonstelling biedt de bezoeker inzicht in het thema duurzaam bouwen en is ervaringsgericht en informatief. Ze vertrekt van praktische vragen die er op het vlak van bouwen en wonen bestaan (kosten, opbrengst, werking, levensduur, terugverdientijd, ...). Ook de financiële en fiscale steunmaatregelen voor duurzaam bouwen krijgen aandacht. De tentoonstelling geeft praktische en haalbare adviezen om een woning energetisch te optimaliseren. Ook de thema's water, materialen en ruimte worden onder de loep genomen. De voorstelling was te bezichtigen in het gebouw van de technische dienst van 8 t.e.m. 12 juni. Op 11 juni was er 's avonds een rondleiding, voorafgaand aan de infoavond over duurzaam bouwen (zie actie DO.3). De tentoonstelling werd aangekondigd via o.a. de stedelijke website en in het juni-nummer van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141). Deze actie werd ook opgenomen in de agenda van het VEA (www.energiesparen.be).
Bijlagen	Bijlage E.5 Collegebesluit Tentoonstelling Mijn energiezuinige woning

Actie E.11: Subsidies hernieuwbare energie - zonnepanelen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Mortsel heeft een subsidiereglement voor de plaatsing van fotovoltaïsche zonnepanelen. Een kopie van dit reglement werd al bezorgd bij het MJP 2008. Op 24 november 2009 keurde de gemeenteraad het nieuwe subsidiereglement rationeel

	energiegebruik goed. Dit reglement is van toepassing voor werken uitgevoerd vanaf 1 januari 2010. Het nieuwe reglement werd als bijlage bij dit MJP opgenomen. In 2009 werden 43 subsidiedossiers voor fotovoltaïsche panelen goedgekeurd voor een totaal subsidiebedrag van 23607,46 euro. Het stadsbestuur geeft een brochure uit met tips rond rationeel energiegebruik (REG) en een overzicht van alle subsidiemogelijkheden (zie bijlage). Deze brochure wordt verdeeld via de technische dienst, het woonloket en de informatiedienst. Ook op de website kan men info hierover terugvinden (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3953&pg=4379). De info over deze subsidie is ook te vinden via de website van het VEA (www.energiesparen.be) en www.premiezoeker.be.
Bijlagen	Bijlage E.2 Subsidiereglement rationeel energiegebruik – Aanpassing vanaf 2010 Bijlage E.1 Informatiebrochure Verlaag je energie- en waterfactuur

Actie E.12: Subsidies hernieuwbare energie - zonneboiler

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Mortsel heeft een subsidiereglement voor de plaatsing van zonneboilers. Een kopie van dit reglement werd al bezorgd bij het MJP 2008. Op 24 november 2009 keurde de gemeenteraad het nieuwe subsidiereglement rationeel energiegebruik goed. Dit reglement is van toepassing voor werken uitgevoerd vanaf 1 januari 2010. Het nieuwe reglement werd als bijlage bij dit MJP opgenomen. In 2009 werden 6 subsidiedossiers voor het plaatsen van een zonneboiler goedgekeurd voor een totaal subsidiebedrag van 1250 euro. Het stadsbestuur geeft een brochure uit met tips rond rationeel energiegebruik (REG) en een overzicht van alle subsidiemogelijkheden (zie bijlage). Deze brochure wordt verdeeld via de technische dienst, het woonloket en de informatiedienst. Ook op de website kan men info hierover terugvinden (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3953&pg=4379). De info over deze subsidie is ook te vinden via de website van het VEA (www.energiesparen.be) en www.premiezoeker.be.
Bijlagen	Bijlage E.2 Subsidiereglement rationeel energiegebruik – Aanpassing vanaf 2010 Bijlage E.1 Informatiebrochure Verlaag je energie- en waterfactuur

Actie E.13: Infoavond zonnepanelen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Op 22 april 2010 organiseerde de milieudienst i.s.m. Natuurpunt een gratis infoavond over zonnepanelen. Deze avonden werden o.a. aangekondigd in de april-editie van Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141), op de gemeentelijke website (activiteitenkalender en nieuwsrubriek), in lokale krant 't Periodiekske, via flyers, brochures, affiches en e-mailings. Deze actie werd ook opgenomen in de agenda van het VEA (www.energiesparen.be).
Bijlagen	Bijlage E.4 Collegebeslissing infoavonden dakisolatie en zonnepanelen

Actie E.14: Energiescans

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Mortsel neemt deel aan het project energiescans van Eandis waarbij er gratis energiescans worden uitgevoerd bij particuliere woningen, en waarbij radiatorfolie, spaardouchekoppen en/of spaarlampen worden geïnstalleerd. In 2009 werden 116 scans uitgevoerd. In 2010 en 2011 zullen samen 250 bijkomende

	energiescans worden uitgevoerd door de sociale werkplaats Natuur en Landschapszorg (onderdeel Natuurpunt).
--	--

Actie E.15: Dikke Truiendag

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel nam in 2009 deel aan de Dikke truiendag. Er werd voor het personeel een energiequiz georganiseerd waarbij voor de winnaar volgende prijs werd voorzien: energieadvies van een erkend energiedeskundige ter waarde van 120 euro. Alle werknemers kregen ook een document met tips om thuis en op het werk energie te besparen.
Bijlagen	Bijlage E.6 Collegebesluit Dikketruiendag 2009 Bijlage E.7 Dikketruiendag Energiequiz Bijlage E.8 Dikketruiendag Energietips

6.2.3. Aankoop minimum percentage groene stroom

Actie E.16: Groene stroom (100%)

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Er wordt 100% groene stroom gebruikt voor alle stadsgebouwen. Het contract werd afgesloten via Eandis.
Bijlagen	Bijlage E.9 Collegebeslissingen groene stroom plus gunningsbrief

6.2.4. Opnemen van energie-efficiëntie als criterium bij overheidsopdrachten

Actie E.17: Energie-efficiëntie als criterium bij overheidsopdrachten

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	<i>Energiezuinige toestellen</i> Bij aankoop of vervanging van toestellen wordt steeds gekozen voor de meest energiezuinige (bv. koelkasten met A+label, computers, printers, kopieertoestellen met Energy Star-label en TFT-schermen). <i>REG-projecten</i> Het beheer van de verwarmings- en ventilatiesystemen van GTI, JOC, Hoeve Dieseghem, AMWD, MLS, bibliotheek, St Lutgardisschool en G Gezelleschool (nieuw deel) gebeurt door een gespecialiseerde firma op basis van resultaatverbintenissen inzake energiebesparing in deze gebouwen. Op de technische dienst wordt gewerkt aan een energiezorgsysteem voor de stedelijke gebouwen. Naast het opvolgen van het energieverbruik en de evolutie van het energieverbruik (zie acties E.2 en E.4), worden ook maatregelen rond REG voor de stedelijke gebouwen voorbereid en uitgevoerd in samenwerking met gespecialiseerde studie bureaus. In 2009 werden volgende REG projecten uitgevoerd: - Relighting GTI met renteloze lening via Eandis over 5 jaar - Relighting schildersatelier ABK - Vernieuwen verwarming Perenpit (condenserende gasketel)

6.2.5. Lager energieverbruik

Actie E.18: Verlagen energieverbruik

RAPPORTERING				
Uitgevoerde handelingen	Het energieverbruik is in 2009 t.o.v. 2008 met minstens 1% verminderd in volgende gebouwen (zie tabel voor cijfers):			
	Elektriciteit- en gasverbruik:			
	- MLS			
	- sporthal			
	Elektriciteitsverbruik:			
	- Hoeve D			
	- GTI			
	- AMWD			
	- JOC			
	Gasverbruik:			
	- stadhuis			
	- zwembad			
		Elektriciteits- verbruik in kWh/jaar 2008	Elektriciteits- verbruik in kWh/jaar 2009	Genormaliseerd gasverbruik in kWh/jaar 2008
		Genormaliseerd gasverbruik in kWh/jaar 2009		
Werf	56.660	57.013	794.954	845.294
Hoeve D.	18.856	16.827	179.021	236.833
ABK	52.323	52.122	649.661	710.568
GTI	227.932	221.130	961.245	954.046
Sint-Lutgardis	88.815	91.496	830.861	875.505
stadhuis	397.714	401.600	1.091.910	1.077.138
MLS	108.880	91.171	466.629	377.043
AMWD	89.805	79.470	422.554	477.101
bibliotheek	53.769	57.334	151.528	159.909
zwembad	517.287	513.221	1.790.578	1.713.688
JOC	51.380	48.422	106.296	105.817
sporthal	120.133	113.044	294.001	258.991

7. MOBILITEIT

7.1. Basis

7.1.1. Passieve sensibilisatie

Actie M.1: Passieve sensibilisatie mobiliteit

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	EXTERN Er verschenen in 2009 verschillende artikels over mobiliteit (met een duidelijke milieulink) in het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141): - februari: duurzaam naar school - voetpools - mei: fietsen - Met belgerinkel naar de winkel + eco-controle wagens - juni: autodelen (Cambio) - juli/augustus: milieuvriendelijk reizen - september: duurzaam rijden – Verlucht je stad + autodelen en carpoolen + ecodriving + ecoscore + roetfilter

	- november: voetpools + carpoolen en autodelen Nieuws over of activiteiten ivm mobiliteit en milieu worden steeds op de nieuwsrubriek en/of de activiteitenkalender van de website www.mortsel.be geplaatst. INTERN Sensibilisatie van het stadspersoneel gebeurt onder andere via het personeelsblad Dubbelpunt. Dubbelpunt wordt verspreid onder het stadspersoneel, het personeel van OCMW Mortsel, het personeel van vzw Sport, het personeel van politiezone MINOS, het onderwijzend personeel van de stadsscholen en alle gepensioneerd personeelsleden. In 2009 verschenen volgende artikels over mobiliteit (met een duidelijke milieulink): - maart: voetpools + met de fiets of het openbaar vervoer naar het werk - oktober: autodelen (Cambio) - november: carpoolen en autodelen
--	---

7.1.2. Deelname Gemeentelijke Begeleidingscommissie

Actie M.2 Deelname stedelijke mobiliteitscel

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 namen milieuambtenaar Erik Mertens en/of duurzaamheidsambtenaar Aagje Geerardyn deel aan de stedelijke mobiliteitscel van 11 februari, 27 maart, 1 september en 25 november.
Bijlagen	Bijlage M.1 Verslagen mobiliteitscel MA-DA 2009

7.2. Onderscheidingsniveau

7.2.1. Milieuvriendelijk rijgedrag gemeentepersoneel

Actie M.3: Workshop ecodriving

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Eind 2008 besliste het college om in het voorjaar van 2009 een workshop ecodriving te organiseren voor werknemers van stad Mortsel (zie bijlage M.2). Deze workshop vond plaats op 7 mei 2009 (zie bijlage M.3). Er namen 13 werknemers van verschillende diensten deel.
Bijlagen	Bijlage M.2 Collegebesluit workshop ecodriving Bijlage M.3 Workshop ecodriving overeenkomst Ecolife

7.2.2. Sneltoets

Actie M.4: Sneltoets mobiliteitsplan

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 werd een sneltoets van het gemeentelijk mobiliteitsplan Mortsel uitgevoerd (zie bijlage). Milieuambtenaar Erik Mertens nam hieraan deel.
Bijlagen	Bijlage M.4 Sneltoets mobiliteitsplan

7.2.3. Actieve sensibilisatie

Actie M.5: Cambio autodelen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In juni 2010 ging Cambio van start in Mortsel met twee standplaatsen: Mortsel stadhuis (voor het stadhuis) en Mortsel 't Parkske (Heilig-Kruisstraat) (zie bijlages).

	Hierover werd o.a. gecommuniceerd via een infoavond op 10 juni, de Mortsele Verenigingenbeurs (MOVE) op 13 september, de stedelijke website en het juni- en november-nummer van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage M.5 Cambio samenwerkingsovereenkomst Bijlage M.6 Cambio collegebesluiten

Actie M.6: Ecodriving simulatoren

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Op 13 september kon iedereen tijdens de Mortsele Verenigingenbeurs (MOVE) gratis een ritje maken op de ecodriving simulatoren (van Ecolife) en zo kennismaken met of meer leren over milieuvriendelijk rijden (zie bijlagen). Dit werd o.a. gecommuniceerd in de september-editie van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage M.7 Collegebesluit ecodriving simulatoren MOVE 2009 Bijlage M.8 Ecodriving simulatoren MOVE 2009 - overeenkomst Ecolife

Actie M.7: Met belgerinkel naar de winkel

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Mortsel nam in 2009 deel aan de actie 'Met belgerinkel naar de winkel' (zie bijlage). Dit werd o.a. gecommuniceerd via de stedelijke website en in het mei-nummer van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage M.9 Collegebesluit Met belgerinkel naar de winkel 2009

Actie M.8: Verlucht je stad

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Mortsel nam in 2009 deel aan de actie 'Verlucht je stad' (zie bijlage). Dit werd o.a. gecommuniceerd via de stedelijke website en in het september-nummer van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage M.10 Collegebesluit Verlucht je stad 2009

Actie M.9: Ecocontrole wagens

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	De milieuraad organiseerde i.s.m. een lokale niet-merkgebonden garage voor de Mortselaars een gratis ecocontrole van de wagen. Een aantal belangrijke parameters die de nare gewoonte hebben het brandstofverbruik van wagens sterk te verhogen werden gratis gecontroleerd. De actie klokte af op 66 uitgevoerde ecocontroles (zie jaarverslag van de milieuraad in bijlage (p. 28)). Dit werd o.a. gecommuniceerd via de stedelijke website en in het mei-nummer van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage M.11 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)

Actie M.10: Strapdag

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Mortsel organiseerde in 2009 een Strapdag (zie bijlage). Ouders en kinderen werden aangemoedigd om stappend of fietsend naar school te komen tijdens deze autovrije/autoluwe dag. Dit werd o.a. gecommuniceerd via de stedelijke website en in het september-nummer van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage M.12 Collegebesluit Strapdag 2009

Actie M.11: Trage wegen - HEM-project

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Het project 'Trage wegen' betreft de uitbouw en promotie van een functioneel en recreatief fietsnetwerk. Hiervoor wordt samengewerkt met de buurgemeenten Hove en Edegem (HEM-project) op initiatief van de lokale afdelingen van de Fietzersbond. Het college van burgemeester en schepenen heeft in 2008 reeds goedkeuring gehecht aan de inventaris van trage wegen en het bijhorende plan, en tegelijk ook aangegeven welke ontbrekende verbindingen moeten worden gerealiseerd. Het collegebesluit 2008 werd reeds meegestuurd met het MJP 2009. Dit project werd gestart in 2008 en verder uitgewerkt in 2009 (zie collegebesluit 2009 in bijlage).
Bijlagen	Bijlage M.13 Collegebeslissing opmaken kaart HEM-project

Actie M.12: Actieve sensibilisatie gemeentepersoneel – fietsontbijt

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Op 5 mei 2009 werd een fietsontbijt georganiseerd. Alle personeelsleden die met de fiets, te voet of met het openbaar vervoer naar het werk kwamen, werden 's ochtends getrakteerd op koffiekoeken.
Bijlagen	Bijlage M.14 Collegebeslissing fietsontbijt 2009

Actie M.13: Fietsvergoeding en vergoeding openbaar vervoer

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 ontvingen 108 personeelsleden een fietsvergoeding en 28 personen kregen een bijdrage in de reiskosten voor het woon-werkverkeer met openbaar vervoer. De reglementen fietsvergoeding, derdebetalersregeling en andere tegemoetkomingen openbaar vervoer, zoals opgenomen in de vernieuwde rechtspositieregeling, werden als bijlage opgenomen.
Bijlagen	Bijlage M.15 Reglementen fietsvergoeding en openbaar vervoer

Actie M.14: Voetpools

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel neemt deel aan het project 'Duurzaam naar school' van de Vlaamse overheid om scholieren aan te moedigen om te voet of per fiets naar school te gaan. In 2008 werd in dit kader gestart met het oprichten van voetpools voor de lagere scholen. Het collegebesluit 2008 werd meegestuurd met het MJP 2009. In 2009 werd dit project verder uitgebreid (zie bijlage).

	Dit werd o.a. gecommuniceerd in de november-editie van het stedelijk informatieblad Mortsels Info (zie http://www.mortsels.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage M.16 Collegebeslissingen voetpools 2009

7.2.4. Milieuvriendelijke voertuigen

Actie M.15: Aankoop elektrische fietsen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsels heeft in 2009 twee elektrische fietsen aangekocht (zie bijlage). Één van de bestaande dienstvoertuigen die in 2008 aan vervanging toe was werd niet vervangen door een nieuw voertuig. Er was dus nood aan een alternatief. De werknemers gebruiken de elektrische fietsen voor dienstverplaatsingen waarbij gebruik van het openbaar vervoer of de gewone fiets moeilijk is (vb. afstanden die te ver zijn). In dergelijke gevallen vormen de elektrische fietsen een ideaal alternatief voor een klassieke wagen. Om de bevolking en het personeel te sensibiliseren werden de fietstassen van de elektrische fietsen voorzien van het opschrift 'Ik rij op 100% groene stroom'. Er werd over het project ook gecommuniceerd via het personeelsblad Dubbelpunt en het gemeentelijk infoblad Mortsels Info.
Bijlagen	Bijlage M.17 Collegebeslissing aankoop 2 elektrische fietsen 2009

Actie M.16: Opname milieu-aspecten in bestek

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 werden voor de dienst stadswerken 2 bestelwagens aangekocht. In beide bestekken werden volgende milieu-aspecten opgenomen: Benzinemotor met een vermogen van +/- 107 kw of 145 pk. Voorzien van LPG. Voldoen aan Euro 4 of Euro 5 norm conform EU-verordening 715-2007. Bij inschrijving wordt vermeld aan welke Euronorm de aangeboden voertuigen voldoen. Vermelden van brandstofverbruik (liter/100km) en CO2 uitstoot in g/km conform KB 5/9/2001 betreffende milieu-informatie voor voertuigen. Voertuigen met CO2 label A, B of C genieten de voorkeur Vermelden van de ecoscore van het voertuig (zie www.ecoscore.be) indien beschikbaar.
Bijlagen	Bijlage M.18 Bestek bestelwagen dienst metsers stadswerken Bijlage M.19 Bestek bestelwagen dienst wegen stadswerken

8. NATUUR

8.1. Basis

8.1.1. Bermbeheer

Mortsels is de dichtstbevolkte stad van Vlaanderen. Enkel in het landbouwgebied Gasthuishoeven komen nog enkele landbouwwegen met bermen voor. De bermen van deze wegen worden door de eigenaars of pachters (landbouwers) onderhouden. Deze smalle bermen kennen in een gebied met intensieve landbouw een nitrofiële vegetatie met zeer beperkte natuurwaarde. Dhr. Frank Buysse, beleidsmedewerker bij het Agentschap voor Natuur en Bos, kan dit bevestigen.

Door de aankoop en inrichting van de bufferstrook langs de Fortloop (zie actie N.1 van het MJP 2003) en het project inrichting gronden langs Koude Beek (project ingediend samen met het MJP 2003) probeert ons bestuur de natuur in dit landbouwgebied nieuwe kansen te geven.

Voor het overige zijn er in Mortsel geen bermen die onder het bermbeheer vallen.

8.1.2. Streekeigen soorten

Actie N.1: Haagactie

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Mortsel neemt sinds 1996 deel aan de actie 'Behaag ... natuurlijk' van Natuurpunt. In 2009 werden 2243 haagplanten verkocht aan 37 klanten, goed voor 579 meter nieuwe haag in Mortsel. Voor meer info verwijzen we naar het jaarverslag 2009 van de milieuraad (p. 25) en naar de website www.milieuraadmortsel.be. Zie ook de september-editie van het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage N.1 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)

8.1.3. Code goede natuurpraktijk

Actie N.2: Code goede natuurpraktijk

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 werden geen natuurvergunningen of meldingen ontvangen voor de wijziging van vegetatie en kleine landschapselementen. Er werden bij ons weten ook geen inbreuken op het natuurdecreet vastgesteld. Aangezien Mortsel de meest verstedelijkte gemeente van Vlaanderen is, met een beperkt aandeel open ruimte, hoeft dit geen verbazing te wekken. In 2009 werden volgende onderhoudswerken uitgevoerd in kader van de code voor goede natuurpraktijk: - Verwijderen van een deel van de houtopslag rond de poel Waesdonck zodat een betere inval van zonlicht mogelijk wordt (zodat deze poel geschikt blijft als biotoop voor amfibieën) - Knotten van knotwilgen aan de Bessemstraat door de dienst stadswerken en het actiecomité Bessemstraat - Maaibeheer (hooilandbeheer met maaibeurt in juni en oktober met afvoer van maaisel) van de graslanden langs de oude spoorwegberm Waesdonckstraat (opp +/- 6.000m²). Mortsel neemt sinds 1996 deel aan de actie 'Behaag ... natuurlijk' van Natuurpunt. Hierover wordt gecommuniceerd via verschillende kanalen (zie actie N.1: Haagactie).

8.1.4. Passieve sensibilisatie

Actie N.3: Passieve sensibilisatie natuur

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	EXTERN Er verschenen in 2009 verschillende artikels rond het thema natuur in het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141): - februari: Vogels voeren en beloeren - april: Week van de aarde + Klimaatwandeling Natuurpunt + plantenbeurs + Dag van het Park - mei: Dag van het Park (actie N.7) + slechtvalkhappening - juni: eikenprocessierupsen + taxus (actie Vergroot de hoop)

	- juli/augustus: vleermuizen - september: haagactie (actie N.1) - oktober: nestkastenactie (actie N.9) INTERN Sensibilisatie van het stadspersoneel gebeurt onder andere via het personeelsblad Dubbelpunt. Dubbelpunt wordt verspreid onder het stadspersoneel, het personeel van OCMW Mortsel, het personeel van vzw Sport, het personeel van politiezone MINOS, het onderwijzend personeel van de stadsscholen en alle gepensioneerde personeelsleden. In 2009 verschenen volgende artikels over het thema natuur: - februari, maart en april: jaarlijkse plantenbeurs - april: Klimaatwandeling Natuurpunt - mei: slechtvalkhappening + Dag van het Park - juni: taxus (actie Vergroot de hoop)
--	--

8.2. Onderscheidingsniveau

8.2.1. Subsidiereglement KLE

Actie N.4: Subsidiereglement KLE

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Het stadsbestuur beschikt over een subsidiereglement voor de aanleg en onderhoud van kleine landschapselementen. In 2009 werden 2 subsidies voor KLE aangevraagd door en toegekend aan: - Actiecomité Bessemstraat voor het knotten van 46 knotbomen langs de Bessemstraat (bedrag: 416,61 euro) - Natuurpunt afdeling Land van Reyen kern Mortsel voor het uitvoeren van beheerswerken in het domein Klein Zwitserland (bedrag: 264,37 euro) Het subsidiereglement is te raadplegen via de gemeentelijke website www.mortsel.be (zie http://www.mortsel.be/bodem/3201/default.aspx?_vs=0_N&id=4809)
Bijlagen	Bijlage N.2 Subsidiereglement KLE Bijlage N.3 Collegebeslissingen subsidies KLE 2009

8.2.2. Vorming

Actie N.5: Vorming ecologisch groen-, natuur- en bosbeheer

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Er werden door verschillende personeelsleden in 2009 vormingen gevolgd m.b.t. groen-, natuur- en bosbeheer. Als bijlage is meer info opgenomen over volgende vormingen die o.i. in aanmerking komen: - De groenambtenaar in het recht - Ontmoetingsforum voor groenexperten - Dragende constructies voor bomen in verharding - Bomenplan - Natuur verbinden
Bijlagen	Bijlage N.4 Vormingen ecologisch groen-, natuur en bosbeheer

8.2.3. Aanplanten streekeigen soorten

Actie N.6: Parkzone Oude God streekeigen bloemen

RAPPORTERING

Uitgevoerde handelingen	In april 2009 werden er op initiatief van de milieuraad streekeigen bloemen gezaaid in de plantzones (parkzone Oude God) die de stad omgeploegd had. Voor meer info verwijzen we naar het jaarverslag 2009 van de milieuraad (p. 26).
Bijlagen	Bijlage N.1 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)

8.2.4. Deelname Dag van het Park

Actie N.7: Deelname Dag van het Park

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel nam deel aan de Dag van het Park op zondag 31 mei 2009. Zie ook de april- en mei-editie van het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage N.5 Collegebeslissing Dag van het Park 2009

8.2.5. Actieve sensibilisatie

Actie N.8: Plantenbeurs

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Het stadsbestuur organiseert jaarlijks een planten(ruil)beurs. De plantenbeurs van zaterdag 25 april 2009 werd o.a. aangekondigd in de april-editie van Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141), op de gemeentelijke website (activiteitenkalender en nieuwsrubriek), in lokale krant 't Periodiekske, via flyers, affiches en e-mailings.
Bijlagen	Bijlage N.6 Collegebeslissing plantenbeurs 2009

Actie N.9: Nestkastenactie

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 organiseerde de milieuvriendelijke raad Mortsel i.s.m. stad Mortsel voor de zesde maal een nestkastenactie. Er werden 2 types nestkasten voor mezen en een mussenpot in aardewerk aangeboden. Er werden 38 stuks verkocht. Voor meer info verwijzen we naar het jaarverslag 2009 van de milieuraad (p. 24) en naar de website www.milieuraadmortsel.be . Zie ook de oktober-editie van het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage N.1 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)

8.3. Projecten

8.3.1. Hemelwaterinstallaties en infiltratievoorzieningen

Actie N.10: Subsidiereglement groendak

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	De stad Mortsel beschikt over een subsidiereglement op de aanleg van hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen en groendaken. Dit reglement werd aangepast en door de gemeenteraad goedgekeurd op 18 november 2008. Het reglement werd als bijlage toegevoegd bij het MJP 2009. De aanvraag voor (gedeeltelijke terug)betaling subsidie groendaken werd als bijlage toegevoegd.
Bijlagen	Bijlage N.7 Aanvraag betaling subsidie groendaken Mortsel 2010

9. BODEM

9.1. Basis

9.1.1. Inschakelen erkend bodemsaneringsdeskundige

Er werd in 2009 geen erkend bodemsaneringsdeskundige ingeschakeld.

9.1.2. Vergunningen TOP o.b.v. code van goede praktijk

Er werden in 2009 geen tijdelijke opslagplaatsen vergund.

9.2. Onderscheidingsniveau

9.2.1. Acties en maatregelen binnen het Vlaamse bodembeleid

Actie B.1: Subsidierglement verwijderen of opvullen stookolietanks

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Het stadsbestuur heeft een subsidierglement m.b.t. het verwijderen of opvullen van buiten gebruik gestelde stookolietanks. Dit reglement werd bij het MJP 2004 gevoegd. In november 2009 werd het subsidierglement gewijzigd: subsidie wordt enkel nog toegekend voor ondergrondse tanks, niet meer voor bovengrondse tanks. In 2009 werden 6 subsidiedossiers voor het verwijderen of opvullen van buiten gebruik gestelde stookolietanks goedgekeurd voor een totaal subsidiebedrag van 1150 euro. In november en december 2004 heeft de milieuvadvisraad Mortsel i.s.m. het stadsbestuur de eerste 'tankslag' georganiseerd. De milieuvadvisraad wenst met deze actie de inwoners van Mortsel maximaal te begeleiden bij het uitvoeren van de wettelijke verplichte buitengebruikstelling van oude stookolietanks (leegmaken, reinigen, opvullen/verwijderen) en de kostprijs door samenaankoop te verminderen. In 2009 liep de jaarlijkse actie verder. De actie werd onder andere aangekondigd in het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info van april 2009 (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141) en op de website www.mortsel.be. Voor meer info verwijzen we naar de website www.milieuraadmortsel.be en het jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009) van de milieuraad.
Bijlagen	Bijlage B.1 Subsidierglement verwijderen of opvullen buiten gebruik gestelde stookolietanks Bijlage B.2 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)

10. DUURZAME ONTWIKKELING

10.1. Basis

10.1.1. Passieve sensibilisatie

Actie DO.1: Passieve sensibilisatie duurzame ontwikkeling

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	EXTERN Er verschenen in 2009 verschillende artikels rond het thema duurzame ontwikkeling in het gemeentelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141): - juni: duurzaam bouwen

	- juni: eerlijke handel (Mortsel is verkocht) - september: eerlijke handel - december: duurzaam bouwen + duurzaam feesten (afvalarm feesten en eerlijke handel) + ecologische voetafdruk Nieuws over of activiteiten ivm duurzame ontwikkeling worden steeds op de nieuwsrubriek en/of de activiteitenkalender van de website www.mortsel.be geplaatst. Op de Dag van het Park op 31 mei 2009 (zie actie N.7) werden als prijs enkele manden met fair trade producten aan de leukste picknickgezelschappen gegeven. INTERN Sensibilisatie van het stadspersoneel gebeurt onder andere via het personeelsblad Dubbelpunt. Dubbelpunt wordt verspreid onder het stadspersoneel, het personeel van OCMW Mortsel, het personeel van vzw Sport, het personeel van politiezone MINOS, het onderwijzend personeel van de stadsscholen en alle gepensioneerd personeelsleden. In de oktober-editie van 2009 verscheen een artikel over eerlijke handel.
--	---

10.2. Onderscheidingsniveau

10.2.1. Participatieve en sensibiliserende initiatieven duurzame ontwikkeling

Actie DO.2: Duurzaamheidsspiegel

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 werd het beleid doorgelicht aan de hand van de duurzaamheidsspiegel voor volgende thema's: - Duurzame ontwikkeling - Milieu (water en afval) - Klimaat en energie - Mobiliteit - Ruimte en natuur De resultaten werd geregistreerd via www.duurzaamheidsspiegel.be.

10.2.2. Duurzaam bouwen en wonen

Actie DO.3: Infoavond duurzaam bouwen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Op 11 juni werd in het kader van een open milieuraad een infoavond georganiseerd over duurzaam bouwen, meer specifiek over massieve passiefbouw of passief bouwen met traditionele bouwmaterialen (zie p. 13 verslag milieuraad in bijlage). De infoavond werd aangekondigd via o.a. de stedelijke website en in het juni-nummer van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141). Deze actie werd ook opgenomen in de agenda van het VEA (www.energiesparen.be).
Bijlagen	Bijlage DO.1 Milieuraad – jaarverslag 2010 (over werkjaar 2009)

Actie DO.4: Tentoonstelling mijn energiezuinige woning

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel ontleende bij Kamp C, Provinciaal Centrum voor Duurzaam Bouwen en Wonen, de reizende tentoonstelling 'Mijn energiezuinige woning'. Deze tentoonstelling biedt de bezoeker inzicht in het thema duurzaam bouwen en is ervaringsgericht en informatief. Ze vertrekt van praktische vragen die er op het vlak van bouwen en wonen bestaan (kosten, opbrengst, werking, levensduur, terugverdientijd, ...).

	Ook de financiële en fiscale steunmaatregelen voor duurzaam bouwen krijgen aandacht. De tentoonstelling geeft praktische en haalbare adviezen om een woning energetisch te optimaliseren. Ook de thema's water, materialen en ruimte worden onder de loep genomen. De voorstelling was te bezichtigen in het gebouw van de technische dienst van 8 t.e.m. 12 juni. Op 11 juni was er 's avonds een rondleiding, voorafgaand aan de infoavond over duurzaam bouwen (zie actie DO.3). De tentoonstelling werd aangekondigd via o.a. de stedelijke website en in het juni-nummer van het stedelijk informatieblad Morsel Info (zie http://www.morsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141). Deze actie werd ook opgenomen in de agenda van het VEA (www.energiesparen.be).
Bijlagen	Bijlage DO.2 Collegebesluit Tentoonstelling Mijn energiezuinige woning

Actie DO.5: Informatiepunt duurzaam bouwen

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Morsel beschikt over een permanent informatiepunt waar alle inwoners steeds terecht kunnen voor allerhande info over duurzaam bouwen en wonen, en over alle milieupremies bouwen en verbouwen van stad Morsel (zie ook acties E.5, E.6, E.11 en E.12) en andere overheden (Eandis, Vlaamse overheid). Dit informatiepunt bevindt zich op de technische dienst (Neerhoevelaan 50) waar men voor info steeds terecht kan bij de consulente milieu en ruimtelijke ordening, de duurzaamheids- en/of de milieuambtenaar. Men kan er ook gratis folders en brochures krijgen over allerlei aspecten van duurzaam bouwen en wonen.

10.2.3. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Actie DO.6: Duurzaam aankoopbeleid

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	De stad Morsel houdt in haar aankoopbeleid naast milieu-aspecten (zie 3.2.1. milieuverantwoord productgebruik) ook rekening met sociale aspecten: - sociale clausule: in de bestekken voor feestverlichting, textielcontainers, en grof huisvuilophaling werd een sociale clausule opgenomen - catering: de koffie draagt het Max Havelaar label (zie ook actie DO.7) - Sinterklaasactie: er werd chocolade aangekocht via de Wereldwinkel - wenskaarten: aankoop van wenskaarten via 11.11.11 - duurzaam en ethisch beleggen van een deel van de pensioenfondsen In het college van 24 november 2008 (zie bijlage) engageerde het stadsbestuur zich om het bestaande duurzaam aankoopbeleid (milieu- en sociale aspecten) te behouden en verder uit te breiden. Het stadsbestuur wil hiermee haar voorbeeldfunctie blijven opnemen en verschillende doelgroepen, zoals burgers en bedrijven, aanzetten om hetzelfde te doen. In 2009 werd het duurzaam aankoopbeleid uitgebreid met de aankoop van fair trade fruitsap (zie ook actie DO.7) en bio-wijn (zie ook actie MVP.9).
Bijlagen	Bijlage DO.3 Collegebeslissing duurzaam aankoopbeleid Bijlage DO.4 Collegebeslissing fruitsap fair trade Oxfam Bijlage DO.5 Collegebeslissing biowijn

Actie DO.7: FairTradeGemeente

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2009 beslisten het college van burgemeester en schepenen en de gemeenteraad om te streven naar de titel van FairTradeGemeente.

	In dit kader werden in 2009 reeds verschillende acties ondernomen: - Criterium 1: stadsbestuur De koffie die door stad Mortsel wordt aangekocht draagt reeds enkele jaren het fair trade Max Havelaar-label. In 2009 werd beslist om naast koffie ook fruitsap met het fair trade Max Havelaar - label aan te kopen (zie bijlage Gemeenteraad resolutie FairTradeGemeente). Voor de stadsdiensten en de scholen wordt vanaf juni 2009 (gunning tot mei 2011) fair trade fruitsap aangekocht bij de lokale Oxfam Wereldwinkel (zie bijlage MVP.3 Collegebeslissing fruitsap fair trade Oxfam). - Criteria 4: Media en 5: Trekkersgroep Er werd via verschillende kanalen informatie verspreid over fair trade, en een oproep gedaan voor het samenstellen van een Trekkersgroep, o.a. via de stedelijke website en de juni-, september- en december-editie van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141). Er werd een Trekkersgroep samengesteld.
Bijlagen	Bijlage DO.6 Gemeenteraad resolutie FairTradeGemeente Bijlage DO.4 Collegebeslissing fruitsap fair trade Oxfam

10.2.4. Projecten i.v.m. educatie voor duurzame ontwikkeling

Actie DO.8: Vorming duurzame ontwikkeling voor milieuraad en GROS

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	Stad Mortsel organiseerde op 9 december een vorming 'Ecologische voetafdruk' (zie bijlages). Er waren 22 deelnemers. Deze vorming kaderde in een open milieuraad en werd in eerste instantie ingericht voor de leden van de milieuraad en de gemeentelijke raad voor ontwikkelingssamenwerking (GROS). Alle leden van deze adviesraden kregen een uitnodiging. Ook inwoners van Mortsel konden aansluiten. De gratis vorming werd o.a. aangekondigd op de stedelijke website en in de december-editie van het stedelijk informatieblad Mortsel Info (zie http://www.mortsel.be/productgroep/1574/default.aspx?_vs=0_N&id=3942&pg=4141).
Bijlagen	Bijlage DO.7 Collegebesluit vorming ecologische voetafdruk Bijlage DO.8 Vorming ecologische voetafdruk – overeenkomst Ecolife

Actie DO.9: Initiatieven m.b.t. educatie voor duurzame ontwikkeling

RAPPORTERING	
Uitgevoerde handelingen	In 2008 werd het mondiale vormingsproject Fiesta Latina opgestart i.s.m. Djapo vzw. Dit project is gericht op leerlingen van de tweede graad van het basisonderwijs. In 2009 werd het project met succes uitgevoerd. Dit vormingsproject werd georganiseerd op uitdrukkelijk advies van de GROS. Verschillende leden van de GROS hebben aan deze vorming deelgenomen. Daarnaast worden er maandelijks lesbrieven verstuurd naar de lagere scholen die gelinkt zijn aan de wereldkalender en waar duurzame ontwikkeling één van de thema's is.
Bijlagen	Bijlage DO.9 Collegebeslissing Fiesta Latina

